

—š— **Poroka.** Poročil se je tovariš Janko Lešnik, učitelj v Vurbergu, z gđ. Pavlo Žihrovo, nadučiteljevo hčerko istotam. Čestitamo!

—š— **Društvo »Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks«.** Odbor razglasi: Dogodili so se trije smrtni slučaj, ki zahtevajo pobiranje 131., 132. in 133. posmrtnega doneska po 2 K (skupaj 6 K), ki bi morale biti plačane že meseca oktobra. Ti umrli člani so: Janez Schubert (umrl 11. avgusta t. l.), Josip Vodošek (umrl 31. avgusta t. l.) in Josip Sperat (umrl 7. septembra t. l.). — Dva nova smrtna slučaja zahtevata vplačilo po 4 K za 134. in 135. smrtni slučaj (6. in 7. v tekočem letu). Ta umrla člana sta: Izidor Jutitzer (umrl 10. oktobra t. l.) in Mihael Kurzmann (umrl 15. oktobra t. l.). Ta znesek mora biti zanesljivo plačan tekom meseca novembra t. l.

Goriške vesti.

—g— **Učence šestrazredne dekliške ljudske šole društva »Šolski Dom« v Gorici** lahko dobe po pošti šolska izpričevala za preteklo šolsko leto, ako pošljejo svoj naslov voditeljici Elzi Makučevi v Gorici, ulica Contavale šte. 5.

—g— **Učencem in učenkam petrazredne ljudske šole in pripravljalnice za dnje šole v »Malem Domu« v Gorici** se pošljejo po pošti šolska izpričevala za preteklo šolsko leto, ako pošljejo naslov šolskemu voditelju Mateju Mikužu v Cerkno na Goriškem. Učenci, ki so prejeli izpričevala pred odhodom iz Gorice, naj jih vrnejo po pošti, da se jim vpišejo redovi za zadnje četrtletje.

—g— **Goriški bogoslovci** so pričeli svoje študije v Zatičini na Dolenjskem po Vseh svetih.

—g— **Šolskih otrok je v Gorici** okolo 1300. Tako sodijo. Mogoče se otvorijo šole. Slovenska naj se otvori v mestu, saj je dosti prostora. Umevno, da na periferijo mesta, kakor doslej, noben Slovenec ne bo pošiljal svojega otroka; ne pošilja jih v normalnih časih, toliko manj sedaj v vojnih časih. Oblasti naj ukrenejo vse potrebno. — Dobro bi bilo, da bi se priglasilo že zdaj na magistratu nekaj slovenskih učnih oseb za eventualno otvoritev ljudskih šol. — Od teh šolskih otrok je gotovo ena tretjina Slovencev.

—g— **Iz ruskega ujetništva** se je oglašil tovariš Anton Faganelli, učitelj v Podgori. Pisal je iz Voroneža.

—g— **Iz Komna** pišejo: Na našem vojaškem pokopališču počiva že nad 200 vojakov, ki so umrli za domovino. Ogrji in Nemci, Slovenci in Hrvati, Čehi in Poljaki, tudi Italijani iz Italije spe tukaj v miru nezdramno spanje. Vsak ima poseben grob. — Na Vernih duš dan so bili vsi grobovi lepo ovenčani. Nad vsakim se vzdiguje križ z napisom umrlega, zraven pa so zasejane hrizanteme, ki so se vse lepo prijele. Da so grobovi zasajeni in olepšani s cveticami, sta si največ prizadevali učiteljici Erna Ingrlova in Marija Kavčičeva. Hvala in priznanje jima!

—g— **Beguncem z juga** se naznanja, da je pomožni komite za begunce v Gradcu preložil svoj sedež v Neutorgasse 36, drugo nadstropje, kjer se dajejo potrebna pojasnila. — Zdravniški ambulatorij za begunce je odprl vsak dan v Paulustorgasse, deželna bolnišnica.

—g— **Italijanske šole za begunske otroke v Gradcu** se nahajajo v Schönau-gasse šte. 7.

Tržaške vesti.

—t— **Gospod Albin Anžič**, trgovec v Trstu, ul. U. Foscolo št. 3, je podaril za nabavo šolskih potrebščin učencem podpisane šole vsoto 100 K, za kar se mu najtopleje zahvaljujemo. — Vodstvo osemrazredne slovenske ljudske šole »Družbe sv. Cirila in Metoda« pri Sv. Jakobu v Trstu.

—t— **Zvišanje pokojnim tržaškim mestnim uradnikom in učiteljem.** L. 1910. je bivši tržaški mestni zastop ugajal dolgoletnim prošnjam in zvišal mestnim uradnikom in učiteljem plačo in stanovanjsko doklado, toda je pod pogojem, da se povisek ne všteje v pokojnino. Unirovlenci so pet let zaman prosili, da bi se jim zvišali prejemki v razmerju povišanih aktivnih plač. Te dni pa je vse prizadete veselo iznenadila naredba cesarskega komisarija, glasom katere imajo veljati od 1. oktobra t. l. dalje za odmero pokojnim aktivitetni prejemki v celoti. To naredbo je tudi ostalo tržaško prebivalstvo z zadoščenjem pozdravilo.

—t— **Učiteljski zbor Ciril-Metodovih šol v Trstu** je podpisal 1000 K III. vojne posojila.

—t— **Stalno je vpklojen** na lastno prošnjo šolski ravnatelj v Trstu Benedetto Berlam. Učiteljstvo mu je ob tej priliki poklonilo spominsko listino in spominsko svetinjo.

—t— **Šolska vest.** Cesarski komisar je ukrenil, da z 8. dnem meseca novembra t. l. preneha občinska ljudska in meščanska šola v starem lazaretu, ker prostori nikakor ne odgovarjajo več šolskim potrebam. Dekliški oddelki te šole se premeste v prostore bivšega I. mestnega dekliškega liceja v ul. Madonna del mare, kjer je torej od 8. novembra dalje popolna dekliška ljudska in meščanska šola, ki se bo imenovala po cesarici Elizabeti. Ker se premestijo tja tudi dekliški meščanski razredi in staromestne in novomestne šole, ostanejo na staromestni šoli le deški in dekliški ljudskošolski razredi, na novo-meški pa popolna ljudska deška in dekliška ter deška meščanska šola, s katero se spoje dosedanjí meščanski razredi staromestne šole. Ta meščanska šola bo imela značaj trgovske šole. Na novi cesarice Elizabete meščanski šoli so preuredili učni načrt tako, da morejo obiskovati šolo tudi gojenke prvih treh razredov novega liceja, ki imajo predaleč do omenjenega zavoda.

—t— **Odpuščen** je iz občinske službe v Trstu na podlagi službene pragmatike Angel Scocehi, občinski docent, sedaj neznanega bivališča, ker se na magistratni poziv, naj do 10. avgusta 1915 zopet nastopi službo in opraviči svojo odsotnost, ni odzval.

—t— **Tretji vojaški dan v Trstu.** Pod vodstvom soproge tržaškega namestnika baronice Fries-Skene je določen za tretji vojaški dan 2. december, za katerega se že sedaj delajo velike priprave. Izdelujejo v 30 šolah razne predmete, ki jih bodo prodajali. Dosedanja dva vojaška dneva v Trstu sta se sijajno obnesla, brez dvoma tudi tretji ne zaostane za njima.

—t— **Vprašanje goriškega moškega učiteljskega**, ali se otvori ali ne, je menda že rešeno tako, da se v Trstu in sploh nikjer ne otvori. V Trstu pa se otvori pripravnica za učiteljske, ako se oglasi zadostno število gojencev. Oglasiti se je ustno ali pisмено pri c. kr. vadniškem učitelju Antonu Kutinu, ulica Sv. Frančiška št. 25/III. (pripravnica za srednje šole).

—t— **Razpis ravnateljskih, oziroma voditeljskih mest na tržaških šolah.** Razpisujeta se dve ravnateljski mesti na mestni ljudski in meščanski šoli Novega mesta in na ljudski in meščanski šoli v ulici Parini, oziroma odgovarjajoča voditeljska mesta na mestnih in okoličanskih ljudskih šolah. Natančneje v uradnem listu.

—t— **Za hrabre branilce** našega ljubljene Primorja je darovala Svetoivanška slovenska šola: 7 blazin, 3 prevlake za blazine, 10 srajc, 2 maji, 70 nožnih krp, 5 brisalk, 2 prta, 8 prtičev, 2 rjuhi, 1 volneno ovratnico, 1 platneno obvezo, 1 kg niti. Srčna hvala blagim darovalcem s priporočilom za nadaljne prispevke.

—t— **Prireditve mladine C. M. šol** v korist božičnice se je vršila dne 7. t. m., ki je v moralnem in materialnem pogledu uspela nad vsako pričakovanje. To priča o globokem pojmovanju dolžnosti do naše šolske mladine med našim ljudstvom, o globoki in iskreni ljubezni do mladine, ki nam je v teh težkih časih res lahko v tolažbo. — Naval je bil tak, da je bila velika dvorana »Narodnega doma« nabito polna, veliko število občinstva pa sploh ni moglo več dobiti vstopnic, ker so bile vse do zadnje razprodane in ker v dvorani dobesedno ni bilo več prostora za niko-gar. Temu obisku primeren je tudi materialni uspeh prireditve. Inkasiralo se je na vstopnicah nad 670 kron, kar je ozirom na nizko vstopnino 20 vinarjev gotovo nad vse lep uspeh, ki se pa še znatno izboljša po darovih onih, ki se iz raznih vzrokov niso mogli udeležiti prireditve. Ker so se prireditelji izognili vsakemu strošku, poj-de blizu ves inkaso v določeni namen: za gorko oblačilo ubožnim slovenskim otrokom v Trstu. Poleg lepega materialnega uspeha je bil tudi moralni uspeh časten toliko za nastopajočo mladino, kolikor za vse, ki so se trudili z vežbanjem in drugim delom, potrebnim za to prireditev. — Zaslužena hvala bodi izrečena tovarišu Karlu Mahkoti, ki je vodil petje, tovarišema Waschtetu in Petrovcu, ki sta spremljala na klavirju, tovarišici Pavli Hočev-arjevi, ki je vežbala igro, učiteljstvu družbinih zavodov, ki je skrbelo za red v dvorani in ki se vsekdar drage volje od-zove v službo, ko gre za korist naše šolske družbe in nje namenov, in slednjič g. Kompari, ki je tako lepo preskrbel za sceni-čno uprizoritev. — Prireditve so z ena-ko lepim dvojnimi uspehom ponovili v ne-deljo, dne 14. t. m.

—t— **Za občinske ljudske šole v Trstu.** Cesarski komisar v Trstu pl. Krekich-Strassoldo je poslal »Lavoratoru« z ozi-rom na neki tozadevni članek naslednja pojasnila o delu za občinske ljudske šole v tekočem šolskem letu: Za snago (šolske sluge, stalne ženske snažilke) 14.555 kron, razen tega izrednih 1117 K za en-kratno temeljito snajenje začetkom šol-kega leta. Za knjige ubožnim učencem se je določilo 52.000 K (lani 26.000 K). Črev-ljev za ubožne učence se je naročilo v inozemstvu za 31.385 K (lani 21.653 K) in za šolske južine se bo izdalo 180.000 K (lani 60.000 K).

Istrske vesti.

—i— **III. vojno posojilo v Istri.** V Istri je podpisalo prebivalstvo hrvatske in slovenske narodnosti III. vojne posojila v prav izdatni višini. — Zasluge za to ima v veliki meri tudi hrvatsko in slovensko učiteljstvo Istre, ki je v ta namen krepko delovalo med prebivalstvom.

—i— **Hrvatske šole za begunske otroke na Moravskem.** Kakor poročajo z Mo-ravskega, otvorijo za hrvatske begunske otroke šole v konviktu v Prerovu, v Kromjerizu in še v nekem samostanu pri Prerovu. Oskrba bo stala 2 K na dan, ali troške, kar je čez 90 vin. podpore, ki jih daje država, pokrije tudi država. Zavzeli so se za to Čehi, in tako bodo otroci pre-skrbljeni z vsem. Dopisnik »Hrvatskega Lista« dostavlja: »Torej, kakor vidite, drugi so se morali zavzeti za nas, na dobi-mo šolo. Kje so vaši zastopniki, ki bi bili lahko vse to dosegli, ako imajo le malo dobre volje? Tako vprašujejo vsi, tako pripominjajo tudi Nemci.«

—i— **Josip Šajina.** V Lanišću v Istri je umrl dne 21. oktobra po dolgi in težki bolezni absolvirani pravnik Josip Šajina. Pokojnik je dovršil gimnazijo v Pazinu, a potem je študiral pravo na vseučiliščih v Zagrebu in v Gradcu. Nekoliko časa je služboval na pomorski vlad v Trstu. Pokojnik je bil dober narodnjak, pa je nje-gova smrt užalostila ne le njegovih star-šev, bratov in sester, ampak tudi one, ki so ga poznali kot mirnega in odločnega branilca naše narodne stvari. Svojem pokojnika naše iskreno sožalje, a pokoj-niku bodi ohranjen blag spomin. — Težko ga bo pogrešala tožna domovina!

—i— **Begunce v Gmündu iz Istre** je sedaj okolo 13.000. Slovencev je okolo 3000, vsak dan pa dohajajo še novi trans-porti. V hrvatsko šolo je vpisanih nad 1000 otrok, sedaj sta tam dva hrvatska učitelja.

—i— **Istrski begunci na Moravskem.** »Grenzbote des nordwestlichen Mäh-rens« poroča obširno o istrskih beguncih na Moravskem, Pravi, da jih bo treba na-mestiti v toplejših bivališčih in jih vzeti iz visoko ležečih gorskih občin. Treba je po-skrbet tudi za šolski pouk otrok. Skoro izključno so Hrvati, malo je Italijanov med njimi. Opisuje, kako potniki ob Adriji hvalijo gostoljubje tega dobrega naroda, pri katerem stoji morala jako visoko. Dobi se občine, v katerih desetletja ni bil nihče kaznovan.

Splošni vestnik.

Umestna naredba naučnega ministra. Z ozirom na preobilico učnih knjig in sredstev, določenih za pouk na ljudskih in meščanskih šolah, na moških in ženskih učiteljskih, je izdal naučni minister na-redbo na vse deželne šolke oblasti, naj se vbodoče ob odločanju glede dopustnosti novih učnih tekstov in sredstev posebno ozirajo na vprašanje potrebe. Av-torjem, oziroma založnikom naj se vbodo-če dovole korekture in predelave le tedaj, če novo izdane knjige odgovarjajo resnični potrebi in če je pričakovati od nje takega napredka v pouku, da je res želeli nove izdaje. — Ta naredba naučnega ministra je res umestna, toliko s pedagoškega, ko-likor — žepnega stališča staršev. Tisto večno izpreminjanje učnih knjig od leta do leta stavlja časih zlasti ubožnejše star-še v nemalo zadrego. Morda bi bila kaka podobna naredba na svojem mestu tudi za srednje šole, kjer nove učne knjige kar dežujejo.

Nabirajte kosti! Zaradi vojnega stan-ja se v monarhiji vedno bolj čuti pomanj-kanje fosfornatih umetnih gnojil, ker se si-rovina za izdelovanje mineraličnega su-perfosfata, fosforit, sedaj ne more uvaževati. Druga sirovina pa, katere pridobi-vanje v vojni ni nič manjše, so kosti, iz katerih se izdeluje za kmetijstvo tako po-trebna kostna moka in živalski superfos-fat. S tem, da bi se izdelovala večja mno-žina kostne moke, bi bilo možno nadome-stiti inozemski fosforit in tako preprečiti,

da bi se zmanjšal donos zemlje. Iz tega je razvidno, kake važnosti je za kmetijstvo poraba kostne moke, kako potrebno je to-rej nabiranje kosti in kako jako je v prid vsakega posameznika, da po svojih mo-čeh in nesebično sodeluje, ker se tako po-spešuje za bodočnost preskrba ljudstva z žitom in drugimi živili. Po deželi in manj-ših mestih so nabirali kost navadno trgo-vci s cunjami in krošnjariji, ki so oddajali nabrane kosti trgovcem, ti pa zopet tvor-nicam, in sicer navadno potom »Cola« družbe, Dunaj L. Fischhof št. 3, ki oskr-buje skoro vso industrijo, ki se peča s predelovanjem kosti, s sirovinami. Zaradi izrednih razmer pa sedaj primanjkuje teh potujočih trgovcev in je torej treba skr-beti na drug način za nabiranje kosti. Pri-poroča se, da občine same uredi nabira-nje kosti s tem, da ustanove nabiralnice, da nabira šolska deca kosti od hiše do hiše ali da posamezna gospodinjstva od-dajo od časa do časa nabrane kosti nabi-ralnicam. Pri nabiralnicah zbrane kosti bi se potem prodale najbližjemu trgovcu s kmetijskimi pridelki. Imenovana »Cola« družba bo na vprašanje rada imenovala najbližnjega svojega agenta.

Šolske knjižnice. Minister za bogo-častje in nauk je izdal strog ukaz o nad-zorovanju in porabi šolskih knjižnic. Vod-stva morajo natančno pregledati vse knjižnice, če so spisi popolnoma sposobni za vzgojo, in morajo odstraniti vse dru-ge, ki bi v državnem ali versko-nravnem oziru vzbujale le količjak pomislekov.

Sprejem v vojaško učilišča. Pogoje za sprejem v 3. letnik inanterijskih ka-detnih šol in v 1. letnik c. kr. Franca Jo-žefa vojaške akademije ter c. in kr. tehni-ške vojaške akademije (artiljerijski raz-red) so na vpogled na evidenčnih obla-stih. V pošteve pridejo samo prosilci, ro-jeni leta 1898. in 1899.; že asentirani se ne sprejmo. Izpregled starosti ali študij se ne dovoli.

Mobilizacija zvonov. Zagrebški nad-škof je po naročilu hrvatskega bana dal popisati vse zvonove na Hrvatskem in v Slavoniji.

Prošnja za zimsko perilo našim voja-kom! Zopet se bliža hudi zimski čas, ki mu gledajo naši hrabri vojniki v boju za cesarja in domovino, daleč od svojega doma, izpostavljeni ledenemu mrazu ru-skih step, ostrim vetrovom Krasa, divjim viharjem pogorja nasproti — v zavesti junaško izpolnjene dolžnosti in v upravi-čeni nadi na nove zmage, ki nam bodo končno dovolile uživati sadove tega orja-škega borenja v težko priborjenem miru. Tu čuti pač vsak vrl in domoljuben dr-žavljan v zaledju srčno potrebo, podpreti naše hrabre čete v boju proti protivno-stim slabega časa in jim v prvi vrsti do-polniti zalogo predmetov proti mrazu, ki rabi vrljub dobri oskrbi naše vojne upra-ve vedno prida iz prostovoljnih virov.

Dopisnice s slikami mest, mestnih de-lov, krajev, pokrajin, vojaški važnih ob-jektov, prometnih in narodno-gospodar-skih naprav, posebno v oči padajočih po-slopj in spomenikov v monarhiji (razgled-nice) se odslej ne smejo več pošiljati v inozemstvo.

Razgled.

— **Nemški »Schulverein«.** Nemški li-sti prinašajo sledečo prošnjo »Deutscher Schulvereina«: »Schulverein, zvesti čuvaj nemških obmejnih šol, je poslal vsem nemškim občinam, okrajnim zastopom in denarnim zavodom prošnjo, da s hitrimi in obilnimi darovi pokrije izpad dohodkov, ki je nastal zaradi zmanjšanih prispevkov članov med vojno. Vse prijatelje nemške šole, ki imajo vpliv v imenovanih zasto-pih, nujno prosimo, da krepko podpirajo to prošnjo. Nemški »Schulverein«, ki je za ohranitev nemškega rodu v Avstriji storil več kakor vsako drugo društvo v tej državi, gotovo zasluži, da mu v teh težkih časih pridejo na pomoč vsi, ki so v to poklicani.«

— **Univerzo v Skoplju** hočejo ustano-viti Bolgari. Iz Sofije poročajo, da je bol-garski naučni minister že izdelal tozadev-ni predlog na kralja. V Bitolju naj se usta-novi tehnična šola, v Ohridu pa teologični seminar.

— **Mecen češke šolske družbe.** Dne 25. oktobra je umrl v Pragi nekdanji tvor-ničar Anton Kratochvil v 73. letu svoje dobe. Vse svoje življenje je štedil le za to, da je mogel ob svoji smrti obdariti svoj narod. Vse svoje imetje je zapustil v na-rodne namene. Volil je zneske raznim na-rodnim organizacijam, a kar je ostalo, okolo 100.000 kron, je določil za češko šolsko družbo (Ustřední Matice Školska). Tako si postavljajo res narodni imovniki trajen spomenik v narodu.